

rethinking of axiological and aesthetic problems and the actualization of musical anthropology from the standpoint of the experience of interpersonal interactions, communications, participation in cultural projects, which take place in Ukraine and the world in general.

*Methodologically* significant is musical anthropology in the context of children's culture.

*Research methodology.* Contextual concepts of «children's» – «holiday» – «festival» spaces are analyzed, which, despite their own autonomy, complement each other, constructing cultural practices of performative, communicative types.

*Novelty.* The Children's Festival acts as an unbiased mechanism of cultural communication, which is the basis of dialogue of various types of cultural creativity. Due to the dialogic structure and polycentric relations, openness, the festival acquires the characteristics of a creative laboratory, which opens the potential for experimentation, dynamic development of new forms, creative technologies, exchange of ideas, creation of new / other / different values.

The practical significance. The children's festival movement actualizes cultural projects that present modern creative strategies, and the prospects for the development of creative loci of culture are formed accordingly.

*Results.* Practical experience allows us to note that today the most relevant form of popularization of both academic and non-academic art are children's music festivals, which appear as performative, communicative practices with the intention of forming a special space. It was found that the festival as a popular cultural practice appears as a special (sub special) space – a creative laboratory, where in the forms of various communication and «self-practice» the obvious and hidden talents of children are realized.

*Key words:* festival, children's festival, space, childhood culture, communication, dialogue.

Надійшла до редакції 1.12.2021 р.

УДК 796.06:792.78:327](477:100) «20» (045)

### РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ОБРАЗУ ДЕРЖАВИ В СПОРТИВНО-ХУДОЖНІХ ДІЙСТВАХ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНОМУ КОНТЕКСТІ ХХІ СТОЛІТТЯ

**Машенко Іванна Олегівна** – викладач кафедри гуманітаристики та мистецтвознавства,  
Харківська державна академія культури, м. Харків  
<https://orcid.org/0000-0002-5304-9460>  
<https://doi.org/10.35619/ucpmk.v39i.511>  
vanka.olegovna@gmail.com

Спортивно-художні дійства у ХХІ ст. являють собою видовища світового рівня. У глобальному міжкультурному просторі вони у візуальній та сценічній формі репрезентують узагальнений образ держави, гідної представляти спортивне свято на загальносвітовому рівні. У ХХІ ст. українські арт-практики демонструють розвиток у спортивно-мистецькому напрямі (відкриття стадіонів, дійства до ювілеїв футбольних клубів, перед матчеві футбольні церемонії, церемонія закриття Чемпіонату Європи з футболу, танцювальні шоу). Тому постає питання дослідження структури образу держави та його сценічної репрезентації на прикладі українських спортивно-художніх дійств у ХХІ ст.

*Ключові слова:* репрезентація, видовище, спортивно-художні дійства, образ, держава, країна, міжнародний контекст.

*Постановка проблеми.* Завдяки постановочно-технічним можливостям і засобам масової інформації у ХХІ ст. будь-які спортивні дійства можуть сценічно втілюватися як наймасштабніші світові спортивні шоу та поширюватися на масового глядача. Технічний прогрес ХХІ ст. дає можливість людині, перебуваючи в будь-якій точці земної кулі, приєднатися до святкування спортивної події та стати її співучасником і співглядачем.

Спортивно-художні дійства, як структурна одиниця спортивного свята, стають спортивно-мистецькою колаборацією історико-культурного надбання міста та країни, яке презентується в міжнародному просторі. Відтак, з одного боку, спортивно-художні дійства постають каналом комунікації між державою, режисерсько-постановочною групою, інститутом спорту, а з іншого – формують комунікативне поле між глядачем і суспільством загалом. Образ держави в сценічній репрезентації спортивного видовища розкриває не тільки ідеї здорового способу життя, морального й естетичного виховання людини, а порушує питання збереження традицій, суспільних цінностей, спортивних ідеалів і показу національно-культурної ідентичності країни.

В Україні у ХХІ ст. існує чимало спортивно-мистецьких практик, які можна досліджувати як спортивно-художні дійства та їх різновиди, зокрема, відкриття стадіонів «Донбас Арена» (Донецьк, 2009 р.), «Арена Львів» (Львів, 2011 р.), НСК «Олімпійський» (Київ, 2011 р.); 75-річчя ФК «Шахтар» (Донецьк, 2011 р.); церемонія закриття Чемпіонату Європи з футболу «UEFA Euro 2012» (Київ, 2012 р.); перед матчева церемонія «Pre-Match Ceremonis of EURO 2012» (Харків, 2012); танцювальне шоу «Майданс» (Київ, 2011 р.). Однак міждисциплінарних досліджень сценічного втілення цих спортивно-художніх

дійств як комплексних феноменів культури та їх вплив на виховання і формування національної свідомості відсутні. Тому актуальності набуває потреба дослідження механізмів сценічної побудови образу держави як чинника налагодження міжкультурного зв'язку та комплексної репрезентації країни у світовому культурному просторі.

*Аналіз останніх досліджень та публікацій.* Методологічною основою дослідження стали праці О. Овчарук [11], М. Романовського та А. Маткової [15], Ю. Лотмана та Б. Успенського [8], Е. Ліча [7], І. Нехаєвої [10]. Наразі існує низка праць, у яких висвітлено різні аспекти репрезентації образу держави у спортивно-художніх дійствах ХХІ ст. Зокрема, В. Білогур [1] аналізує значення спорту у різних соціокультурних вимірах; І. Биховська [2] – сучасні спортивні події в знаково-символічному та комунікативному вимірах; О. Єрмакова, В. Паршакова та К. Романова [3] – форми й проведення спортивних заходів; Т. Козакова [4] – людина у контексті видовищних дійств; В. Лукашук [9] – розвиток спорту в різних соціальних інститутах. Джерельною базою дослідження стали відеоверсії відкриття стадіонів – «Арена Львів» [12], «Донбас Арена» [20], НСК «Олімпійський» [13, 14]; танцювальне шоу «Майданс» [16, 17]; церемонія закриття Чемпіонату Європи з футболу «UEFA Euro 2012» [5]; передматчева церемонія «Pre-Match Ceremonies of EURO 2012» [18] та стаття з проведення 75-річчя ФК «Шахтар» [19].

Отже, розвідки з означеної теми розкривають її з різних аспектів прикладного та наукового спрямувань, тоді як поєднання емпіричних викладок із теоретичним доробком на узагальненому культурологічному рівні не простежується. Відтак, постає питання про міждисциплінарне науково-теоретичне осмислення механіки образу держави в українському спортивно-художньому дійстві як чинника міжнародної культурної політики.

*Методи дослідження.* Поліаспектність дослідження спортивно-художніх дійств, як культурного феномену ХХІ ст., а особливо репрезентація його культурних складових, зумовили використання таких методів: моделювання культурних об'єктів, компаративного, семіотичного, структурного аналізу та аналізу аудіовізуальних джерел.

Метод моделювання в тлумаченні О. Овчарук [11] уможливив розгляд спортивно-художніх дійств як моделі культурного об'єкту. Так, метод сприяв дослідженню особливостей побудови і сценічної репрезентації спортивно-художніх та їх структурних елементів як складових соціокультурного процесу України у ХХІ ст. Метод компаративного аналізу, як його визначили М. Романовський та А. Маткова [15], зумовив дослідження та порівняння особливостей репрезентації складових образу держави в спортивно-художніх дійствах в історичній динаміці. Метод семіотичного аналізу розглянутий у межах структурно-семіотичного підходу у праці Ю. Лотмана та Б. Успенського [8]. Залучення даного методу дало можливість дослідити знаково-символічну складову спортивно-художніх дійств як культурного коду та каналу міжкультурної комунікації. Структурний аналіз як метод дослідження в статті представлений працею Е. Ліча «Культура та комунікація: Логіка взаємозв'язку символів» [7]. В основі залучення методу – виокремлення та побудова складових образу держави та їх сценічна репрезентація залежно від виду спортивної події (церемонія відкриття Малих Олімпійських ігор; відкриття спортивного стадіону; церемонія відкриття футбольного турніру; передматчева церемонія; танцювальне дійство тощо). Тлумачення мистецтвознавчого підходу, надане І. Нехаєвою [10] дало змогу залучити до дослідження метод аналізу аудіовізуальних джерел та виявити своєрідність використання режисерських прийомів при сценічному втіленні художнього задуму.

*Метою статті є* дослідження показу спортивно-художніх дійств в Україні у ХХІ ст. як репрезентації образу держави в міжнародному контексті.

Реалізація мети зумовила вирішення таких наукових завдань:

- виявлення та виокремлення особливостей сценічної репрезентації образу держави залежно від виду спортивного видовища;
- виокремлення складових, які в сценічному середовищі формують образ самої держави;
- дослідження механізмів сценічної репрезентації образу держави в спортивно-художніх дійствах.

*Виклад основного матеріалу дослідження.* За словами Л. Куна, з античних часів спорт і спортивні видовища використовувалися не лише як показ світові «могутності зміцнілих держав» [6; 59], а й як інструмент налагодження економічних і політичних зв'язків. За допомогою художніх образів спортивно-масових дійств держава в різні історико-культурні періоди зверталась до суспільства. Також до художнього задуму видовища додавалися стратегії міжнародної політики держави, які в знаково-символічній формі презентувалися на сценічній площині. Ключовими постатями спортивно-художнього дійства є учасник дійства і глядач як ті, хто транслюють та сприймають і розповсюджують у культурному просторі сенси масових творів.

Протоформи існування спортивно-художніх дійств простежуються в Античності (навмахії, гладіаторські бої, Олімпійські ігри); у період Середньовіччя (змагання стрільців та лицарські турніри; за доби Відродження (кінні скачки, перегони буйволів, фехтувальні турніри). Друга половина XVII ст. свідчить про потребу суспільства в удосконаленні військових навичок, де заможна верства населення займалась фехтуванням і верховою їздою, а народні маси на ярмарках і гуляннях змагались у кулачних боях та боротьбі.

Починаючи з 1896 р. відбувається відродження П. де Кубертеном ідеї олімпізму та античного культу спортивної людини. Від ідеї позитивного впливу спорту на формування здорової молоді в боротьбі з поганими звичками, задум Кубертена набув міжнародного значення. Так, відновлення міжнародних змагань спрямовувалося на підняття патріотичного духу, мотивації та міжнародної взаємодії на рівні спорту. В. Лукашук щодо динаміки даного процесу зазначив: «для консолідації спортивного життя [була] необхідна єдина організація, що стояла б над міжнародними федераціями і забезпечувала періодичне проведення змагань, організованих за зразком Олімпійських Ігор і здатних охоплювати всі види спорту й виражати ідею спільності та примирення всіх народів світу» [9; 34]. Відтак, Олімпійські ігри та видовища на честь ігор як альтернатива війні стали явищем масштабного рівня із суперництвом на мирних засадах.

Наприкінці XIX – початку XX ст. до репрезентації спортивного руху стали залучатися ідейні модератори (режисери-постановники) – В. Мейсхольд, М. Рейнхард, К. Марджанов та ін., які в експериментальній формі почали створювати дійства просто неба. Теоретико-прикладні засади режисури спортивно-художніх дійств формувалися в СРСР за умов проведення воєнно-фізкультурних парадів (поч. із 1919 р.), всесоюзних парадів фізкультурників (поч. із 1924 р.), спартакіад народів СРСР (поч. із 1928 р.) як синтезованих творів на межі мистецтва та спорту. Кульмінаційним моментом в історії становлення цього феномену культури стала церемонія відкриття та закриття Олімпійських ігор у м. Москва (СРСР) у 1980 р., яка дала старт історико-культурній, мистецькій, спортивній презентації території проведення ігор як міжнародного масштабного видовища, яке набуло ідеологічного значення.

У XXI ст. спорт, як частина фізичної культури, стає синтезуючою ланкою «духовних та матеріальних цінностей людини, які створюють суспільство» [3; 74], а його проявом у сценічному просторі є показ спортивно-художніх дійств. Відтак, спортивно-художні дійства в сценічній формі розкривають пошану спортивним традиціям та ідеалам, а також репрезентують історико-культурне надбання території проведення видовища та її сучасний стан.

Для аналізу репрезентації образу держави в спортивно-художніх дійствах слід залучити до дослідження спортивні видовища регіонального та національного й міжнародного рівнів. Такі синтетичні спортивно-мистецькі арт-практики поєднують у собі спорт, фізичну культуру та мистецтво.

До складових побудови образу держави та її сценічного показу варто віднести презентацію історико-культурного надбання, а також сьогодення в контексті національної та культурної ідентичності. Надалі варто проаналізувати кожну складову та її елементи. Презентація історико-культурного надбання держави здійснюється через: розкриття міфологічного сприйняття; особливості географічного розташування; історико-культурну сегментарність (показ історичних подій та діяльність постатей, які сприяли розвитку держави).

Згідно з філософом Т. Козаковою, видовищні практики базуються на міфологічному та ритуальному підґрунті [4]. Тому варто говорити, що спортивно-художні дійства, як складова видовищної культури, презентують світобачення народу через залучення до сценічної репрезентації або ідейного концепту дійства міфу. Так, ціннісна складова міфу може слугувати розкриттю первісного життя на території проведення спортивного дійства. Як приклад варто згадати один з епізодів відкриття НСК «Олімпійський» (Київ, 2011 р.), де в театралізованій формі розігрувалася історія про героїзм маленького хлопчика, який врятував українську землю, і, як став дорослим – зустрів своє єдине кохання [14]. Так, сценічна площа являла собою нічне зоряне небо, на якому з'являлися повітряні гімнаст та гімнастка, які в пластичній формі керували великими кулями із зображенням Землі та Місяця. Під супровід символічного тексту про українську пісню, мирну спокійну ніч без тривоги, серця закоханих і сновидіння, глядачі ознайомилися з героїзмом і поетичністю українського народу, основу якого складає любов.

Одним з основних елементів у побудові образу держави в спортивно-художніх дійствах є географічне розташування як чинник самобутності країни. Від цього елемента залежить формування художнього задуму самого дійства та його сценічне втілення. Прикладом може слугувати епізод із відкриття стадіону «Донбас Арена» (Донецьк, 2009 р.). Учасники дійства в образах шахтарів вивозили на майданчик дерев'яні вагонетки з великими чорними діамантами, що уособлювали цінність вугілля для Донецького краю, і, у пластичному перешикунні, будували сценічну конструкцію для майбутнього спортивного дійства. Далі за допомогою елементів сценічного образу шахтаря (металевих листів, ліхтарів та касок) на стадіоні були створені тематичні написи, географічне зображення України та державний прапор, що

символізували пошану державі [20]. Так, у 2009 р. ідейні модератори в основі художнього задуму дійства розкривали особливості існування Донецького регіону як шахтарської слави та пошану виснажливій праці гірників, які добувають кам'яне вугілля, що уособлювало пошуки гірського золота або діаманта.

Історико-культурна сегментарність у побудові образу держави та її сценічна репрезентація в спортивно-художніх дійствах розглядається через показ історичних подій та постатей, які сприяли розвитку держави. Відправною точкою сценічної репрезентації історичних подій є театралізація легенд про заснування місця проведення видовища. На відкритті стадіону «Арена Львів» (Львів, 2011 р.) один з епізодів став театралізацією легенди про заснування самого міста. Дійство відбувалося в хронологічній послідовності, розкриваючи подієвий ряд: поява Святого Георгія та благословення землі; побутове життя першопоселенців (лемків, бойків, гуцулів) і побудова веж (архітектурних пам'яток Львова); торговельні шляхи та ярмаркові гуляння; поява ворога в образі вогняного звіра; перемога в битві князя Д. Галицького [12]. Іншою презентацією м. Львова є танцювально-театралізоване дійство на шоу «Майданс» (Київ, 2011 р.) [16]. Учасники зі Львова в образах жителів Галицько-Волинського князівства, лицарів та козаків під час звучання трембіти гуцула прямували до великої декорації – Вежі з гербовою символікою міста. Зустрічали їх ростова лялька Лева, як головного охоронця міста, та співачка Руслана (переможниця «Євробачення» 2004 р.), яка, виконуючи музичну композицію «Дикі танці», керувала танцювальним дійством сучасних жителів міста. Саме в такій пластичній композиції відбувалася зустріч поколінь. Іншим прикладом театралізації легенди про заснування міста може слугувати епізод з відкриття НСК «Олімпійський» (Київ, 2011 р.), де глядачі змогли побачити в пластично-символічній композиції братів Кия, Щека, Хорива та їх сестру Либідь і заснування ними міста Києва [13].

Репрезентація історичної постаті (вченого, діяча культури, мистецтва, державного діяча тощо) й особливості його діяльності дає можливість простежити витoki створення держави, її розвиток і модернізацію. Такі постаті стають символом держави й асоціюються з нею у світовому просторі. Аналіз спортивно-художніх дійств у XXI ст. дає змогу виокремити таких героїв минулого: князь Володимир і хрещення Русі, король Данило Галицький; письменник Микола Гоголь; козак – символ української сили та військової доблесті; представники шоу-бізнесу.

Надалі слід проаналізувати другу складову побудови репрезентації образу в спортивно-художніх дійствах. Сьогодні в контексті національної і культурної ідентичності варто розглядати з таких позицій: шанування спортивних традицій та ідеалів; формування іміджу як прояв унікальності держави; презентація національної ідентичності.

До вшанування спортивних традицій та ідеалів можна віднести парад спортсменів або ветеранів спорту, суддів, тренерів, як володарів високих здобутків і результатів на спортивній арені, а також речників держави, гідних представляти її на національному рівні. Як приклад варто навести один з епізодів відкриття стадіону «Донбас Арена» (Донецьк, 2009), де на екранах проєціювалися архівні фото та відеоматеріали про побудову спортивних споруд на Донбасі, спортивні паради за участю шахтарів, перші футбольні матчі та фото кращих гравців ФК «Шахтар» із подальшою появою на стадіоні легендарних гравців за всю історію існування ФК «Шахтар» [20]. У цьому епізоді репрезентуються передумови існування футболу як найпопулярнішого виду спорту, що став візитівкою шахтарського краю, а також віддається пошана гравцям, як гідним представникам держави.

У такому аспекті також важливим стає сценічний показ спортивної символіки в колаборації із символами місця проведення спортивно-художнього дійства (міста, держави). Для прикладу варто навести перед матчеву церемонію EURO 2012 (Харків, 2012 р.), де на стадіоні учасники дійства в стилізованих українських костюмах кольору державного прапора в пластичній композиції розкривали велике полотнище у формі сонця із зображенням символу Харкова – Дзеркального струменя. Сам струмінь був виконаний у стилі головного символу EURO 2012 та складався з кольорів державного прапору України та Польщі як офіційних господарів Чемпіонату Європи з футболу 2012. Так, під час дійства на сценічній площині був показаний головний футбольний м'яч разом із образами українських і польських футболістів, а також головна емблема ігор – квітка у формі м'яча з пелюстками, що уособлюють дві країни, континентальну першість та UEFA [18]. Ще одним прикладом може слугувати церемонія закриття EURO 2012 (Київ, 2012 р.), де на стадіоні з учасників дійства були утворені великі зображення головних атрибутів футбольної гри – обрис футбольного поля, суддівський свисток, м'яч, емблема-квітка, силует футболіста, серце та прапори країн-учасниць чемпіонату (Фінал Євро 2012). Для прикладу також варто навести сценічний показ спортивної символіки на танцювальному шоу «Майданс» (Київ, 2011 р.), де танцюристи з м. Харків у масовій танцювально-театралізованій композиції віддавали пошану спортивній символіці Олімпіади 1980 р. [17]. Так, на майданчику з учасників дійства та тематичного реквізиту були побудовані рік проведення Олімпіади, Олімпійське вогнище, Олімпійські кільця кольору п'яти континентів, головна емблема Ігор та Олімпійський Ведмедик.

Аналіз аудіовізуальних джерел надав змогу виокремити такий елемент пошани спортивних традицій як глядач-вболівальник. Яскравим прикладом залучення глядача в дійство є 75-річчя ФК «Шахтар» (Донецьк, 2011 р.), де за художнім задумом ідейних модераторів саме вболівальники допомагали маленькому футболісту на полі біля терикону стати світовою зіркою футболу [19]. Так, завдяки вболівальникам на трибунах протягом святкового дійства створювалися живописні полотна зоряного неба, прапору України, логотипу футбольного клубу, помаранчево-чорної палітри; на майданчику з'являлися футбольні кубки ФК «Шахтар» та зображення футболіста з номером «12», що завжди символізувало глядача-вболівальника ФК «Шахтар». Варто вказати на один з епізодів дійства, де відбувалося вручення пам'ятної зірки 12-му гравцю. На сценічну площину запрошувалися 5-річний хлопчик В. Басилі та Д. Резвін – уболівальник клубу з 1936 р., керівник фан-клубу ветеранів.

Ознаки унікальності як формування іміджу держави займають одну з ключових позицій у контексті національної та культурної ідентичності сьогодення. Відтак, перед ідейними модераторами постає завдання: віднайти в культурно-мистецькому просторі кордони, які будуть виокремлювати надбання однієї держави від інших, а також репрезентувати сюжет дійства з урахуванням новітніх виражальних і технічних засобів.

Дослідниця спортивних арт-практик І. Биховська зазначила, що «в процесі формування міжнародного іміджу держави важливу роль відіграють символи, які формують асоціативний ряд із державою-відправником комунікаційного повідомлення. Часто спорт у кризових ситуаціях залишався єдиним засобом, завдяки якому держава могла все ж означити свої наміри, дати символічний сигнал про прагнення бути в суспільстві, перебувати в позитивній комунікації з іншими членами міжнародного співтовариства» [2; 7]. У свою чергу, держава в цей період постає гарантом мирного проведення змагань. Особлива увага приділяється безпечному перебуванню спортсменів та вболівальників у місці проведення змагань, а також запобіганню групових, расових і націоналістичних конфліктів.

На думку В. Білогур, спортивне видовище можна використовувати «для удосконалення індивідуального і соціального життя (наприклад, спорт як національна ідея; спорт як засіб соціальної ідентифікації нації)» [1; 44]. Так, національна ідентичність у спортивно-художніх дійствах проявляється через спортивно-мистецький показ минулого та сьогодення території проведення дійства, основою якої є діяльність людини, суспільства, народу, нації.

*Висновки.* Образ держави в українських спортивно-художніх дійствах базується на двох фундаментальних пластах – показ історико-культурного надбання та сьогодення в контексті національної та культурної ідентичності. Особливість міфологічного світосприйняття українців і країни репрезентується через міфопоетичну свідомість, основу якої складає відвага та героїзм, любов не тільки до коханої людини, а й до Батьківщини. Репрезентація географічного розташування місць проведення українських спортивно-художніх дійств розкривається через сценічний показ унікальності українського природного середовища та людської діяльності. Ключові події історико-культурного існування України репрезентуються через показ легенд про заснування міст та діяльності видатних історичних постатей (державних діячів, діячів культури та мистецтва, а також музичних діячів).

Сьогодення в контексті національної і культурної ідентичності як вагомий елемент формування держави репрезентується в контексті шанування спортивних традицій та ідеалів, іміджевартості держави і національної ідентичності.

Механізмом сценічної репрезентації образу держави в українських спортивно-художніх дійствах стає залучення ідейних засад до художнього задуму майбутнього видовища, аудіовізуального ряду, художнього оформлення з використанням виражальних засобів, а також до пластичних композиційних побудов на сценічній площині. У ХХІ ст. спортивно-художні дійства посідають одне з провідних місць у міжнародному комунікативному просторі, де чільне місце належить іміджевій презентація країни. В українських спортивно-мистецьких арт-практиках простежується проведення спортивно-художніх дійств та їх складових не тільки на регіональному та місцевому рівні, а й на національному та європейському. Така позитивна ситуація свідчить про можливість українських ідейних модераторів і держави розширювати спортивно-мистецькі кордони держави, співпрацюючи в колаборації з митцями та спортсменами інших держав.

*Перспективи подальших розвідок.* Теоретичні положення дослідження слугуватимуть для поглибленого культурологічного аналізу суб'єкта спортивно-художніх дійств як ретранслятора історико-культурних цінностей в Україні у ХХІ ст.

#### Список використаної літератури

1. Білогур В. Є. Філософія спорту: теоретико-методологічний контекст: монографія / Мелітопол. держ. пед. ун-т ім. Б. Хмельницького. Дніпропетровськ : Акцент ПП, 2014. 264 с.
2. Быховская И. М. Спорт: культурологические векторы анализа феномена. *Культурологический журнал*. С. 1–15. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sport-kulturologicheskie-vektory-analiza-fenomena/viewer>.

3. Ермакова Е. Г., Паршакова В. М., Романова К. А. Организация и формы спортивных мероприятий, как средство массового приобщения всех слоёв населения к систематическим занятиям физической культурой и спортом. *Международный журнал гуманитарных и естественных наук*. 2018. № 3. С. 74–76.
4. Козакова Т. А. Человек в структурах зрелища: философско-антропологический аспект : автореф. дисс... канд. филос. наук : 09.00.13 «Религиоведение, философская антропология, философия культуры» / Санкт-Петербург. гос. ун-т. СПб, 2005. 28 с.
5. Кувалдин П. Финал ЕВРО -2012. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ghVSawemlAc&t=379s>
6. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта. Москва : Радуга, 1982. 400 с.
7. Лич Э. Культура и коммуникация: логика взаимосвязи символов. К использованию структурного анализа в социальной антропологии. Москва : Восточная лит., РАН, 2001. 142 с.
8. Лотман Ю. М., Успенский Б. А. О семиотическом механизме культуры. *Избранные статьи* в 3 т. Т. 3. Таллин, 1993. С. 326–345.
9. Лукашук В. І. Соціологія спорту: навч. посіб. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2013. 336 с.
10. Нехаев И. Н. Критика искусствоведческого подхода к исследованию проблем музыкального мышления. *Обсерватория культуры*. 2007. № 6. С. 121–126.
11. Овчарук О. В. Моделювання як методологічний чинник формування образу людини. *Культура і сучасність*. 2014. № 1. С. 36–41.
12. Сомов Е. Открытие стадиона Арена Львов (часть 1). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=XNdVdht2qcQ&t=2s>
13. Сомов Е. Открытие стадиона НСК Олимпийский (часть 1). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Vn04Xvahm4M&t=386s>
14. Сомов Е. Открытие стадиона НСК Олимпийский (ч. 2). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Vn04Xvahm4M&t=386s>
15. Романовский Н. В., Маткова А. С. О компаративном анализе, междисциплинарности и интернационализации в социологии. *Социологические исследования*. 2004. № 11. С. 3–12.
16. Ksenia 21a. Шоу Майданс-Львов-Днепропетровск (Руслана). URL: [https://www.youtube.com/watch?v=a0\\_5NCSGstw&t=3s](https://www.youtube.com/watch?v=a0_5NCSGstw&t=3s)
17. Molodezhnina. Шоу Майданс полуфинал Харьков второй тур 30.04.2011. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0FCmlrotz7c>
18. Sasha Kaschina. Pre-Match Ceremonies of EURO 2012 Kharkiv. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=5u2pbhfeR3g>
19. Sport.ua. Незабываемое гранд-шоу на Донбасс-Арене +ФОТО, ВИДЕО. URL: <https://sport.ua/news/126069-nezabyvaemoe-grand-shou-na-donbass-arene-foto-video>
20. Youzovka. Донбасс Арена – церемония открытия стадиона 2009 (Полная версия). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=B7TVK9dEHr8>

#### References

1. Bilogur V. Ye. *Filosofiya sportu: teoretyko-metodologichnyj kontekst: monografiya* / Melitopol. derzh. ped. un-t. im. V. Xmel'nycz'kogo. Dnipropetrovs'k : Akcent PP, 2014. 264 s.
2. Bykhovskaya I. M. Sport: kulturologicheskie vektory analiza fenomena // *Kulturologicheskij zhurnal*. S. 1–15. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sport-kulturologicheskie-vektory-analiza-fenomena/viewer>
3. Yermakova Ye. G., Parshakova V. M., Romanova K. A. Organizatsiya i formy sportivnykh meropriyatiy, kak sredstvo massovogo priobshcheniya vseh sloev naseleniya k sistematicheskim zanyatiyam fizicheskoy kulturoy i sportom. *Mezhdunarodnyy zhurnal gumanitarnykh i estestvennykh nauk*. 2018. № 3. S. 74–76.
4. Kozakova T. A. Chelovek v strukturakh zrelischa: filosofsko-antropologicheskij aspekt : avtoref. dis. kand. filol. nauk : 09.00.13 «Religiovedenie, filosofskaya antropologiya, filosofiya kultury» / Sankt-Peterburgskij gos. un-t. SPb, 2005. 28 s.
5. Kuvaldin P. Final YeVRO 2012. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ghVSawemlAc&t=379s>
6. Kun L. Vseobshchaya istoriya fizicheskoy kultury i sporta. Moskva : Raduga, 1982. 400 s.
7. Lich E. Kultura i kommunikatsiya: logika vzaimosvyazi simvolov. K ispolzovaniyu strukturnogo analiza v sotsialnoy antropologii. Moskva : Vostochnaya literatura. RAN, 2001. 142 s.
8. Lotman Yu. M., Uspenskiy B. A. O semioticheskom mekhanizme kultury. *Izbrannye stati* v 3 t. T. 3. Tallin, 1993. S. 326–345.
9. Lukashuk V. I. *Sociologiya sportu: navch. posib*. Xarkiv : XNU im. V. N. Karazina, 2013. 336 s.
10. Nekhaev I. N. Kritika iskusstvedcheskogo podkhoda k issledovaniyu problem muzykalnogo myshleniya. *Obseratoriya kultury*. 2007. № 6. S. 121–126.
11. Ovcharuk O. V. Modeljuvannja jak metodologichnyj chynnyk formuvannja obrazu ljudyny // *Kuljtura i suchasnistj*. 2014. # 1. S. 36–41.
12. Somov Ye. Otkrytie stadiona Arena Lvov (chast 1). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=XNdVdht2qcQ&t=2s>
13. Somov Ye. Otkrytie stadiona Arena Lvov (chast 2). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=XNdVdht2qcQ&t=2s>
14. Somov Ye. Otkrytie stadiona NSK Olimpiyskiy (chast 2). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Vn04Xvahm4M&t=386s>
15. Romanovskiy N. V., Matkova A. S. O komparativnom analize, mezhdistsiplinarnosti i internatsionalizatsii v sotsiologii. *Sotsiologicheskie issledovaniya*. 2004. № 11. S. 3–12.

16. Ksenia21a. Shou Maidans-Lvov-Dnepropetrovsk (Ruslana). URL: [https://www.youtube.com/watch?v=a0\\_5NCSGstw&t=3s](https://www.youtube.com/watch?v=a0_5NCSGstw&t=3s)
17. Molodezhinua. Shou Maidans polufinal Kharkov vtoroy tur 30.04.2011. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0FCmlrotz7c>
18. Sasha Kaschina. Pre-Match Ceremonies of EURO 2012 Kharkiv. URL: <https://www.youtube.com/watch?>
19. Sport.ua. Nezabyvaemoe grand-shou na Donbass-Arene +FOTO, VIDYeO. URL: <https://sport.ua/news/126069-nezabyvaemoe-grand-shou-na-donbass-arene-foto-video>
20. Youzovka. Donbass Arena – tseremoniya otkrytiya stadiona 2009 (Polnaya versiya) URL: <https://www.youtube.com/watch?v=B7TVK9dEHr8>

#### **REPRESENTATION OF THE IMAGE OF THE STATE IN SPORTS AND ARTISTIC EVENTS OF UKRAINE IN THE INTERNATIONAL CONTEXT OF THE XXI CENTURY**

**Mashchenko Ivanna** – lecturer at the Department of Humanities and Art Studies of the Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

Sports and artistic activities in the XXI century are world-class spectacles. In the global intercultural space, they represent in a visual and stage form a generalized image of a state worthy of representing a sports holiday at the global level. In the XXI century. Ukrainian art practitioners demonstrate development in the field of sports and art (opening of stadiums, events dedicated to the anniversaries of football clubs, pre-match football ceremonies, closing ceremony of the European Football Championship, dance shows). Therefore, the question arises of studying the structure of the image of the state and its stage representation on the example of Ukrainian sports and artistic activities in the XXI century.

*Key words:* representation, spectacle, sports and artistic events, image, state, country, international context.

**UDC 796.06:792.78:327](477:100) «20» (045)**

#### **REPRESENTATION OF THE IMAGE OF THE STATE IN SPORTS AND ARTISTIC EVENTS OF UKRAINE IN THE INTERNATIONAL CONTEXT OF THE XXI CENTURY**

**Mashchenko Ivanna** – lecturer at the Department of Humanities and Art Studies of the Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

*The article* analyzes the stage representation of the image of the state during sports and artistic events as a positive image component of international relations of the XXI century. The study is based on the events dedicated to the opening of sports stadiums, the show dedicated to the 75th anniversary of FC Shakhtar, the dance project «Maidans», the European Football Championship «UEFA Euro 2012».

*The aim* of the work is to represent the image of the state in sports and artistic events in Ukraine in the XXI century, dedicated to various sporting events of national and international orientation. The following methods are used in the article: the method of modeling cultural objects, comparative analysis, semiotic method, method of structural analysis and method of analysis of audiovisual sources.

*Results.* The image of the state in Ukrainian sports and artistic events is based on two fundamental levels – a show of the historical and cultural heritage and the present in the context of national and cultural identity. The peculiarity of the mythological worldview of Ukrainians and the country is represented through the mythopoetic consciousness, the basis of which is courage and heroism and love not only for a person, but also for the Motherland.

*The representation* of the geographical locations of Ukrainian sports and artistic events is revealed through a stage show of the uniqueness of the Ukrainian natural environment and human activity. The key events of the historical and cultural existence of Ukraine are represented through the display of legends about the founding of cities and the activities of prominent historical figures (statesmen, cultural and artistic personalities, as well as musicians).

*The present* in the context of national and cultural identity as an important element of state formation is represented in the context of respect for sports traditions and ideals, the image value of the state and national identity.

The mechanism of stage representation of the image of the state in Ukrainian sports and artistic events is the application of ideological principles in the artistic idea of the future spectacle, audiovisual series, and decoration with the use of expressive means, as well as plastic composition on the stage.

In the XXI century sports and artistic events occupy one of the leading places in the international communication space, where the image of the country occupies a prominent place. In Ukrainian sports and art practices there were sports and artistic events and their components not only at the regional and local level, but also at the national and European levels.

Such a positive situation shows the possibility of Ukrainian ideological moderators and the state to expand the sports and artistic borders of the state, cooperating in collaboration with artists and athletes of other countries.

*Novelty.* The components of the representation of the image of the state at the Ukrainian sports and art practices of the XXI century are singled out.

*The practical significance.* Theoretical provisions of the study of servants for in-depth cultural analysis of the subject of sports and artistic activities as a repeater of historical and cultural values in Ukraine in the XXI century.

*Key words:* representation, spectacle, sports and artistic events, image, state, country, international context.